

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ

ІНДИВІДУАЛЬНА ПОДАТКОВА КОНСУЛЬТАЦІЯ
від 09.08.2023 р. № 2359/ІПК/99-00-24-03-06

Щодо практичного застосування норм законодавства під час здійснення діяльності
фізичною особою – підприємцем – платником єдиного податку

Державна податкова служба України, керуючись ст. 52 Податкового кодексу України (далі – ПКУ), розглянула звернення фізичної особи – підприємцящодо практичного застосування норм законодавства під час здійснення діяльності фізичною особою – підприємцем – платником єдиного податку та в межах компетенції повідомляє.

Платник у своєму зверненні повідомив, що перебуває на спрощеній системі оподаткування третьої групи. Фізична особа – підприємець планує надавати компанії – нерезиденту послуги з юридичного супроводу діяльності останньої, та як результат отримувати винагороду за допомогою платіжної системи Wise.

За умовами договору про надання юридичних послуг винагорода, виплачувана компанією – нерезидентом буде перераховуватися на бізнес – рахунок, відкритий у Wise на ім'я індивідуального підприємця. В подальшому платник податків планує перераховувати дохід, одержаний на власний бізнес – рахунок у Wise на особистий рахунок, за вирахуванням необхідних для сплати податків.

Таким чином, фізична особа – підприємець – платник єдиного податку просить надати індивідуальну податкову консультацію з наступних питань:

- *Яким чином отримання доходу від компанії – нерезидента на власний бізнес – рахунок у Wise вплине на процедуру сплати мною єдиного податку?;*
- *Які можливо податкові обов'язки можуть виникнути додатково?;*
- *Які документи платник податків має надати ДПС або банку для підтвердження джерела коштів та сплати єдиного податку?*

Згідно зі ст. 1 Закону України від 16 квітня 1991 року № 959-ХІІ «Про зовнішньоекономічну діяльність» (далі – Закон № 959) зовнішньоекономічна діяльність – це діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, а також діяльність державних замовників з оборонного замовлення у випадках, визначених законами України, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами.

Фізичні особи, які мають постійне місце проживання на території України, мають зазначене право, здійснювати зовнішньоекономічну діяльність, якщо вони зареєстровані як підприємці згідно з Законом України від 07 лютого 1991 року № 698-ХІІ «Про підприємництво» (частина друга ст. 5 Закону № 959).

Статтею 4 Закону № 959 передбачені види зовнішньоекономічної діяльності.

Відносини, що виникають у сфері здійснення валютних операцій, валютного регулювання і валютного нагляду, регулюються Конституцією України, Законом України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII «Про валюту і валютні операції» (далі – Закон № 2473), іншими законами України, а також нормативно-правовими актами Національного банку України (далі – НБУ), прийнятими відповідно до Закону № 2473.

Принципи валютного регулювання, які викладені у ст. 2 Закону № 2473, передбачають, зокрема, право фізичних та юридичних осіб – резидентів укласти угоди з резидентами та (або) нерезидентами та виконувати зобов'язання, пов'язані з цими угодами, у національній валюті чи в іноземній валюті, у тому числі відкривати рахунки у фінансових установах інших країн.

Порядок проведення розрахунків за валютними операціями визначається НБУ (частина четверта ст. 5 Закону № 2473).

Постановою Правління НБУ від 02.01.2019 № 5 затверджено Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті, яке визначає заходи захисту, запроваджені НБУ, порядок їх застосування (порядок здійснення валютних операцій в умовах запровадження цим Положенням заходів захисту), а також порядок здійснення окремих операцій в іноземній валюті (далі – Положення № 5).

Відповідно до п. 16 розділу I Положення № 5 розрахунки за зовнішньоекономічними операціями здійснюються виключно через рахунки в банках.

Пунктом 23 Положення № 5 передбачено, що грошові кошти від нерезидента за операціями резидента з експорту товарів підлягають зарахуванню на рахунок резидента в Україні в банку.

При цьому термін «товар» уживається у значенні, визначеному Законом № 959, відповідно до ст. 1 якого товар – це будь-яка продукція, послуги, роботи, права інтелектуальної власності та інші немайнові права, призначені для продажу (оплатної передачі) (п. 2 розділу I Положення № 5).

Виходячи із зазначеного, кошти за операціями суб'єктів господарювання – резидентів, зокрема, з експорту товарів (послуг), підлягають зарахуванню на рахунки резидентів у банках України.

Валютний нагляд та застосування заходів впливу за порушення вимог валютного законодавства здійснюються згідно з нормами, врегульованими ст. ст. 11 та 15 Закону № 2473 відповідно.

Порядок застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, а також справляння єдиного податку встановлено главою 1 розділу XIV Податкового кодексу України (далі – ПКУ).

Відповідно до п. 292.1 ст. 292 ПКУ доходом для фізичної особи – підприємця є дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній п. 292.3 ст. 292 ПКУ. При цьому до доходу не включаються отримані такою фізичною особою пасивні доходи

у вигляді процентів, дивідендів, роялті, страхові виплати і відшкодування, доходи у вигляді бюджетних грантів, а також доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить на праві власності фізичній особі та використовується в її господарській діяльності.

Дохід, виражений в іноземній валюті, перераховується у гривнях за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим НБУ на дату отримання такого доходу (п. 292.5 ст. 292 ПКУ).

Датою отримання доходу платника єдиного податку є дата надходження коштів платнику єдиного податку у грошовій (готівковій або безготівковій) формі, дата підписання платником єдиного податку акта приймання-передачі безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг) (п. 292.6 ст. 292 ПКУ).

Таким чином, для фізичної особи – підприємця усі вартісні показники, що включаються до доходу, відображаються у національній валюті України.

Показники, виражені в іноземній валюті, перераховуються у національній валюті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, встановленим НБУ на дату їх отримання.

Одночасно зауважуємо, якщо кошти, отримані за ЗЕД контрактами, зараховані на рахунок, відкритий у системі Wise, а не на валютний рахунок для здійснення підприємницької діяльності у банку України, то такі кошти не включаються до доходу фізичної особи – підприємця – платника єдиного податку, але оподатковуються за правилами, встановленими для платників податків – фізичних осіб.

Порядок оподаткування доходів фізичних осіб визначено розділом IV ПКУ, відповідно до п.п. 163.1.3 п. 163.1 ст. 163 якого об'єктом оподаткування резидента є іноземні доходи, отримані з джерел за межами України.

Оподаткування іноземних доходів встановлено п. 170.11 ст. 170 ПКУ, згідно з п.п. 170.11.1 якого у разі якщо джерело виплат будь-яких оподатковуваних доходів є іноземним, сума такого доходу включається до загальногорічного оподаткованого доходу платника податку – отримувача, який зобов'язаний подати річну податкову декларацію, та оподатковується за ставкою 18 відс., визначеною п. 167.1 ст. 167 ПКУ, крім доходів, визначених п.п. 167.5.4 п. 167.5 ст. 167 ПКУ, що оподатковуються за ставкою, визначеною п.п. 167.5.4 п. 167.5 ст. 167 ПКУ, крім прибутку від операцій з інвестиційними активами, що оподатковується в порядку, визначеному п. 170.2 ст. 170 ПКУ, та крім прибутку контрольованих іноземних компаній, що оподатковується в порядку, визначеному п. 170.13 ст. 170 ПКУ.

Також зазначені доходи є об'єктом оподаткування військовим збором (п.п. 1.2 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ).

Ставка військового збору становить 1,5 відс. об'єкта оподаткування, визначеного п.п. 1.2 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ (п.п. 1.3 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ).

Згідно із п. 164.4 ст. 164 ПКУ під час отримання доходів у вигляді валютних цінностей або інших активів (вартість яких виражена в іноземній валюті або міжнародних

розрахункових одиницях), такі доходи перераховуються у гривні за валютним курсом НБУ, що діє на момент нарахування (отримання) таких доходів.

Враховуючи викладене, дохід, отриманий фізичною особою – резидентом з джерел за межами України, включається до загального річного оподатковуваного доходу як іноземний дохід та оподатковується податком на доходи фізичних осіб і військовим збором на загальних підставах.

Кодексом не передбачено порядку інформування податкових органів про сплату платником податків податкових зобов'язань.

Крім того, відповідно до п. 6 та п. 7 ст. 7 Закону України від 20 травня 1999 року № 679-XIV «Про Національний банк України» НБУ, зокрема, регулює діяльність платіжних систем та систем розрахунків в Україні, визначає порядок і форми платежів, у тому числі між банками, та визначає напрями розвитку сучасних електронних банківських технологій, створює та забезпечує безперервне, надійне та ефективне функціонування, розвиток створених ним платіжних та облікових систем, контролює створення платіжних інструментів, систем автоматизації банківської діяльності та засобів захисту банківської інформації.

Отже, з питання стосовно здійснення розрахунків через рахунок у «Wise» доцільно звернутися до НБУ.

Зауважимо, що відповідно до п. 52⁸ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ тимчасово, на період по останній календарний день місяця (включно), в якому завершується дія карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19), зупиняється перебіг строків, встановлених, зокрема, статтями 52 і 53 ПКУ щодо надання контролюючими органами індивідуальних податкових консультацій в письмовій формі.

Крім того, тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, введенного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, справляння податків і зборів здійснюється з урахуванням особливостей, визначених у п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ.

Так, згідно з п.п. 69.9 п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ для платників податків та контролюючих органів зупиняється перебіг строків, визначених податковим законодавством та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, крім випадків, передбачених зазначеним підпунктом ПКУ.

Відповідно до п. 52.2 ст. 52 ПКУ індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію.